

Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu läbirääkimiste üldkogu koosoleku protokoll

PROTOKOLL nr 5

Siseministerium 22. september 2010

PP 11.10.2010 nr 12-2/4-1

Juhatas: Siim Kiisler

Protokollis Ave Viks

Osalesid: Siim Sukles (Kultuuriministerium), Sulev Liivik (Rahandusministerium), Harry Liiv (Keskkonnaministerium), Riho Raave (Haridus- ja Teadusministerium), Väino Tõemets (Siseministerium), Kaia Sarnet (Siseministerium), Toomas Kasemaa (Saare Maavalitsus), Andres Uusma (Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium), Ivar Tedrema (EMOL), Kersti Sarapuu (ELL), Angelika Kallakmaa (ELL), Vello Jõgisoo (EMOL), Jüri Landberg (EMOL), Taavi Aas (ELL), Jüri Võigemast (ELL), Hille Ilves (ELL), Andrus Saare (ELL), Ott Kasuri (EMOL), Tiit Kirss (ELL), Märt Moll (EMOL), Irja Alakivi (ELL), Siim Männik (Siseministerium)

Päevakord:

Lõpp-protokoll „2011. aasta riigieelarve“ osas arutelu

Sulev Liivik tutvustas Rahandusministeriumi poolseid valitsuskomisjoni seisukohti lõpp-protokollis ning andis ülevaate omavalitsuste riigieelarvelisi eraldi kajastava tabeli ning KOV eelarvete arengutrende kirjeldava joonise kohta. Joonisel on näha, et riigi tulud hakkasid vähenema 2008. aastal, kuid samal ajal KOV üksuste tulud jätkasid kiiret kasvu. 2010. aastaks on mõlema tulude näitaja vähenenud ning on 8-10% madalamale tasemel kui 2007. aastal. Seejuures on vähenenud ka riigi võimalused KOV üksuste toetamisel, aga seda aitab kompenseerida välisabi toetuste oluline suurenemine 2011. aastal.

Jüri Võigemast rõhutas, et Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu jätkuvalt Valitsuskomisjoni poolt väljendatud seisukohaga KOV eelarvete tulubaasi arengutrendi osas. Riigi tasandi otsustel on näha selgelt kaks erinevat suundumist: riigieelarve maksutulude suurendamise suund ja KOV eelarvete tulubaasi vähendamise suund. Sellise suuna valides, on selge, et valitud strateegia aitab riigi kiiremini kriisist välja, samas kui KOVid jäävad selliselt veel pikaks ajaks kriisi.

Siim Kiisler juhtis tähelepanu, et ka riigisektoris on kõvasti kulusid vähendatud, näiteks maavalitsustes. Lisaks on riigi maksutulude suurenemine suunatud elanikele osutatavatesse teenustesse ja hüvedesse, mitte valitsussektori ülevalpidamisele.

Riho Raave rõhutas hariduse valdkonnas KOVide poolse kaaspanustamise olulisust lisaks riigipoolsele rahastamisele ning seda, et olukord, kus 2009. aastal vahendid võrreldes 2008. aastaga oluliselt vähenesid, on kogu hariduse valdkonnale kahjulik. Andis ülevaate hariduse valdkonna eraldistest ja saavutatud kokkulepetest. Läbirääkimisi jätkatakse riigieelarve tasandusfondis hariduskuludeks kavandatavate eraldiste osas siis, kui on selge õpilaste arv ja lõplik Riigikogus vastuvõetud eelarve, kuni jaanuarini, kui võetakse vastu VV määrus vahendite täpse

jaotuse kohta. Samuti jätkatakse läbirääkimisi järgnevatel aastatel nii PGS-ist tulenevate kui ka uute riiklike õppekavade rakendamise kulude katmise küsimuste üle.

Kersti Sarapuu andis ülevaate peamistest Koostöökogu laharvamustest sotsiaal, töö- ja tervishoiu valdkonnas: esiteks riigieelarvest ravikindlustuseta isikutele perearstiteenuse ja eriarstiteenuse võimaldamiseks vahendite eraldamine, teiseks toimetulekutoetuse miinimummäära tõstmine 1200 kroonini ning kolmandaks toimetulekutoetuse administreerimiskulude ettenägemine, milleks on 15% kogu toimetulekutoetuste mahust.

Sulev Liivik tutvustas sotsiaalvaldkonnas valitsuskomisjoni täpsustatud seisukohti: toimetulekutoetuse tõstmine võeti välja, kuna sotsiaalministeerium küll taotles seda, aga seda ei kinnitatud VV-s. Samuti ei otsustatud VV-s ka et toimetulekutoetuse administreerimine oleks riiklik ülesanne, vaid et toimetulekutoetuse vahendite eraldamine on riiklik ülesanne. Administreerimise kulude vahendid on eelarves olemas, aga jagamise osas jätkame läbirääkimisi, kuna siinjuures tekib ka küsimus, kas selline protsentuaalne fikseerimine praegu on mõistlik, võib-olla tuleks kaaluda põranda ja lae fikseerimist, kuna ühel hetkel toimetulekutoetuse vahendid vähenevad ja siis väheneksid proportsionaalselt ka administreerimise vahendid.

Siim Sukles andis ülevaate kultuuri valdkonna eraldistest. Edasiste tegevustena saame fikseerida rahvaraamatukogude teavikute ja harrastusspordi toetamise osas läbirääkimiste jätkamist, ülejäänud tegevused liigitaks pigem laharvamuste alla. Kultuuripealinna osas on järgmise aasta eelarves olemas riigipoolne toetus summas 50 miljonit olla ja see on VV poolt kinnitatud. Kogu summa, mis ministeerium eelarvesse juurde tuli, oli veidi üle 50 miljoni krooni ja sellest 35 läks Tallinna Kultuuripealinna 2011 projektile.

Jüri Landberg andis sõna teehoiu ja ühistranspordi valdkonnale.

Andres Uusma: Valitsuskomisjoni seisukohtade osas on olukord võrreldes kevadise seisuga parem, kuna kütuseaktsiisi prognoosist parema laekumise tõttu on 2011. aastaks teehoiuks kavandatud vahendid 20 miljoni krooni võrra suuremad, 2012. aastaks on eesmärk tagada 10% tase. Bussidotatsioonid ei ole ka langenud ja vaatamata majanduslangusele on isegi kasvanud. Eelarves on kindlustatud vahendid piirsummade tasemel ja käesoleva aastaga võrreldes vähenemist järgmisel aastal ei toimu.

Jüri Võigemast tõstas küsimuse riigieelarvest teedehoolduseks eraldatavate rahade liigitamise kohta, kuna liitude hinnangul ei ole KOV tulubaasis kunagi olnud teedehoolduse raha ning ainuke raha selleks ongi riigipoolne toetus, mida käsitletakse iga aasta uue taotlusena.

Siim Kiisler täpsustas, et KOV ja riigi panuse suhe teedehooldamisse on kõikunud viiekordsest kuni kahekordseni majanduskasvu perioodil, olles tänaseks jälle viiekordne, seega räägitakse keskmiselt ca 20% KOV panusest teedehooldesse ja seega on ainult see osa, mis võib kõikuda.

Märt Moll täpsustas, et ligi 75% omavalitsuste poolt teehoidu panustatavad oma vahendid on väiksemad toetusest riigieelarvest ja moodustavad 20-25% teehoiu toetuseks riigieelarvest eraldatavatest vahenditest ning seda tõestab ka viimane Riigikontrolli akt.

Andres Uusma lisas, et 2011. aastal kasvab toetust KOVidele ka välisabist 260 miljoni krooni võrra.

Jüri Landberg andis järgmisena sõna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnale.

Väino Tõemets andis ülevaate, et lisandus üks kokkuleppe punkt, mille kohaselt Siseministeerium otsib võimalusi KOV-ides VOLIS-e kasutuselevõtuks vajaliku infrastruktuuri loomiseks vajalike kuludes katmises osalemiseks.

Jüri Võigemast: Juhtis keskkonna valdkonnas tähelepanu aastaid kestnud probleemile, et mis saab kui kohustused jäävad tähtajaliselt täitmata veemajanduse projektides.

Harry Liiv vastas, et keskkonnaministeerium tegeleb küsimusega jätkuvalt ning positiivsena 2011.aastal paljud projektid praktiliselt realiseeruvad.

Jüri Landberg: Järgmisena muud küsimused. Kas kokkulepete saab kommenteerida valitsuskomisjoni pool?

Sulev Liivik: Muude küsimuste blokis on kokkulepe, et Siseministerium kavandab üleriigiliste omavalitsusliitude toetamiseks Euroopa Liidu suunalisele koostöös ja KOVide esindamisel Brüsselis vahendeid samal tasemel käesoleva aastaga. Lahkarvamusele jääme riigieelarve seaduse muutmise ettepanku kohta. Valitsuse ei saa juba võimude lahususe põhimõttest lähtuvalt olla osaleja Riigikogu eelarve menetlemise protsessis. Küll ei ole välistatud, et tulevikus võime läbirääkimiste protsessi muutmise ette võtta.

Jüri Võigemast juhtis tähelepanu, et riigieelarve koostamise protsessis on Riigikohtu otsusest täidetud vaid väike osa seoses omavalitsustele seadusega pandud ülesannete eristamisega. Tuleks ka funktsioonide maksumus määrata, vähemalt metoodika väljatöötamisega tuleks alustada. Sest suurem osa küsimustest jääb praegu lahendamata.

Jüri Landberg tänas riigi esindajaid ja komisjone tehtud töö eest erinevates valdkondades. Kahjuks jäi saavutamata läbimurre omavalitsuste tulubaasi osas ning ei suudetud anda ka indikatsiooni, mil määral ja kas üldse hakatakse tulubaasi taastama. Seega kahjuks peame teatama, et kuigi töö on olnud hea ja tulemusrikas, ei ole meil volitust seda protokolliga täna alla kirjutada.

Taavi Aas nentis Linnade liidu poolt samuti kurbusega, et olulisim küsimus, milleks on tulubaasi küsimus, jäi lahendamata ning selles osas ei tulnud ka mitte kompromissettepanekut ega ka mitte väikest žesti selle kohta, kuidas võiks jõuda tulubaasi taastamiseni - vähemalt nende kärbeta osas, mis on tehtud administratiivsete otsustega.

Siim Kiisler tänas samuti töörühmi tehtud töö eest. Juhtis tähelepanu riigieelarve seaduse § 9, mis on läbirääkimiste alus, kuigi me iga-aastaselt läbirääkimiste formaat laienenud, ilma et seadusandlus oleks järele tulnud. Seaduse sõnastusest tulenevalt, kui kokkulepet ei saavutata, otsustab tasandusfondi suuruse Vabariigi Valitsus ning esitab lahkarvamused eelarve eelnõu seletuskirjas Riigikogule. Minister valdas soovi esitada lahkarvamused siiski läbi valitsuse Riigikogule teadmiseks, küll aga tekib küsimus, kuidas esitada lahkarvamusi, kui kokkulepet ega lahkarvamusi ei ole fikseeritud.

Jüri Võigemast: Meil on seisukohad, kokkulepped ja eriarvamused fikseeritud, lihtsalt muud moodi ei ole meil oma probleemi võimalik väljendada, kui selle kaudu, mida eelkõnelejad rääkisid. Seega meil on küll paber olemas, mis ei ole jõus, kuna allkirjad puuduvad. See ei takista seda, et ta liigub vastavad protsessid läbi eelnõuna, mis jäi allkirjastamata. Kõige suurem tulu mida me sellest protsessist loodame on saada mõistmist. Me ootaks ka Riigikogu tasandil vastavat diskussiooni ja poliitilist otsustamist. Alusmaterjal neile on olemas, edasi on poliitilise otsustamise küsimus.

Angelika Kallakamaa rõhutas et majanduslangus ning tööpuuduse tingimustes on lõpuks tegemist ikkagi kodanikuga, kes kannatab eelarvekärbetest tuleneva teenuse kättesaadavuse halvenemise läbi.

Siim Kiisler kutsus tulevikku silmas pidades üles läbi mõtlema, milline sõnatus peaks riigieelarve seaduses olema: milline on läbirääkimiste ja töörühmade roll, milline on käitumine kui jõutakse kokkuleppele ja milline kui mitte. Tegevus on kasvanud etteantud formaadist suuremaks, küll õiges suunas, sest protsess on läinud põhjalikumaks, aga tuleks mõelda, kuidas seda ka seadusandlikult täpsemalt fikseerida.

Märt Moll juhtis tähelepanu, et töökorras on läbirääkimiste teemad ja protsess täpsemalt lahti kirjutatud.

Pooled tänasid teineteist veelkord ja lõpetasid koosoleku.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Kiisler

Komisjoni esimees